

10 Φεβρουαρίου 2016

Πονεμένη Ρωμηοσύνη: Ο Πατριάρχης του Γένους στη θλιμμένη αρχόντισσα Σμύρνη (Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος)

/ [Πεμπτούσία](#)

1. Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΤΗΣ Α.Θ.ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Κ. Κ. Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Υ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΝΑΩ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΟΥΚΟΛΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

(5 Φεβρουαρίου 2016)

Φωτος Αριστείδη Βικέτου - fanarion.blogspot.gr/

Ιερώτατοι άγιοι αδελφοί αρχιερείς,

Φίλτατε κ. Γενικέ Πρόξενε της Ελλάδος,

Εντιμότατοι και αγαπητοί εκπρόσωποι των αρχών,

Ευλογημένοι προσκυνηταί των ιερών και οσίων της αλησμονήτου Ιωνικής γης, εις την οποίαν μέχρι προ 94 ετών «ειρήνη και δόξα και ζωή και κοινός βίος των κατοίκων της εβασίλευσεν ανέσπερα», όπως γράφει και ο Σμυρνιός ποιητής μας Γιώργος Σεφέρης,

τον δε Σεφέρην συμπληρώνει η ποιητική μούσα του Κωστή Παλαμά εις το ποίημά του «Ανατολή»:

«Πέρα ως πέρα στη γη της Ιωνίας

δοξαστικό αχολόγησε τροπάρι!

...

Και ω Σμύρνη πάντα εσύ μαργαριτάρι

στα μαλλιά της νεράϊδας Μικρασίας!»

Με τους στίχους αυτούς οι γνωστοί ποιηταί μας Σεφέρης και Παλαμάς εκφράζουν τα συναισθήματα που διακατέχουν και ημάς σήμερα, ευρισκομένους εις την Σμύρνην, όσους ήλθαμε να προσευχηθούμε εις τον μόνον διασωζόμενον Ναόν του Αγίου Βουκόλου. Ήλθαμε δια να τιμήσουμε το **στολίδι** αυτό της Ιωνίας• δια να ενθυμηθούμε τους **προγόνους** μας, οι οποίοι επί αιώνας έζησαν εδώ ειρηνικώς• δια να λατρεύσουμε τους Αγίους τους οποίους ανέδειξεν αυτός ο τόπος αγιότητος και ευσεβείας και πίστεως• και δια να **μαρτυρήσουμε την** μακραίωνα υπερπολύτιμον πνευματικήν και πολιτισμικήν κληρονομίαν του Γένους μας εις τους αλησμονήτους τούτους χώρους της καθ' ήμās Ανατολής.

«Η πόλη που κήκε
ξαναγεννήθηκε στην άλλη όχθη...

Ένα με το κορμί μας,
κυλάει μες στο αίμα μας».

(Κ.Χ. Μύρης (Κ. Γεωργουσόπουλος), *«Η στάχτη που ταξίδευε»*, 1992).

Αληθώς, σήμερα βιώνουμε μίαν Ορθόδοξον **πνευματικήν αναγέννησιν** της Σμύρνης, η οποία, άλλωστε, ουδέποτε έπαυσε να ζη εις την καρδιά μας· την **καρδιά του Γένους μας**· ουδέποτε έπαυσε να είναι αντικείμενον και υποκείμενον των στεναγμών και των πόθων του πολυπαθούς Γένους μας. Και δεν ήτο δυνατόν να παύση να ζη, διότι όσοι έζησαν εις την Σμύρνην και αι ιστορικά περιπέτεια τους ανάγκασαν να εκπατρισθούν, με τον πλέον δραματικόν και οδυνηρόν τρόπον, συνεχώς έκτοτε **θρηνούν**, ως άλλοι Ισραηλίται επί των ποταμών Βαβυλώνος, την χαμένην των Ιερουσαλήμ, και μονολογούν με τον ψαλμωδό «κολληθείη η γλώσσά μου τω λάρυγγί μου, εάν μη σου μνησθώ, εάν μη προανατάξωμαι την Ιερουσαλήμ εν αρχή της ευφροσύνης μου» (Ψαλμ. 136, 6).

Τι και αν σήμερα οι βιαίως εκπατρισθέντες πατέρες μας δεν ευρίσκονται ανάμεσά μας; Είναι μαζί μας, «αοράτως συνόντες», μαζί με τους απογόνους των, τα τέκνα και τα έγγονά των, αυτοί οι οποίοι εγαλουχήθησαν με το **κάλλος** της Σμύρνης, μέσα εις την **γλυκείαν ιωνικήν ατμόσφαιραν**, με την **χαμένη θαλπωρή** της, με τα **τραγούδια** και τους παθιασμένους **αμανέδες** της, με την **αρχοντιά** των κατοίκων της, με την **παιχνιδιάρικη θαλάσσή** της, με τας τόσας διηγήσεις και αφηγήσεις δια την αγαπημένην Σμύρνην.

Είναι, λοιπόν, η στιγμή και η ώρα της **επιστροφής** μας εις το πανάρχαιο τούτο **λίκνον** του πολιτισμού, το χιλιοτραγουδισμένο, αλλά και ποτισμένο με το αίμα τόσων μαρτύρων.

Το αίμα των χιλιάδων από αιώνων μαρτύρων, από τον Άγιον Πολύκαρπον μέχρι των μαρτύρων του εικοστού αιώνας, γίνεται **ευωδία πνευματική**, που ξεχύνεται εις την ατμόσφαιραν της Σμύρνης, και μας καλεί εις ανάμνησιν της θυσίας, εκουσίας η ακουσίας, των αθών θυμάτων, τα οποία προσεφέρθησαν εις τον Θεόν είτε ως θυμίαμα εύοσμον, είτε ως ιλασμός από κάθε ρύπον και ανθρωπίνην βιοτικήν κακίαν.

Αυτήν την στιγμήν, λοιπόν, είναι μαζί μας, εδώ εις τον Ναόν του Αγίου Βουκόλου, «οι ερχόμενοι εκ της θλίψεως της μεγάλης, και έπλυναν τας στολάς αυτών και ελεύκαναν αυτάς εν τω αίματι του Αρνίου» (Αποκ. Ιωάν. ζ , 14). Είναι μαζί μας ο προστάτης της πόλεως Άγιος Βουκόλος, ο οποίος διηκόνησε την Εκκλησίαν και τον λαόν της με ευσυνειδησίαν, με θερμότητα και με αυταπάρνησιν κατά τα μαρτυρικά εκείνα χρόνια, και υπήρξε δια το ποίμνιόν του πατήρ και ποιμήν, την ψυχήν αυτού θύσας υπέρ των προβάτων. Προς δε τους αλλοθρήσκους κατοίκους της περιοχής, και της εποχής του ο Άγιος Βουκόλος, όπως μαρτυρεί ο συναξαριστής του, συμπεριεφέρετο με ανοχήν, σύνεσιν και διάκρισιν, προσέχων να μη τους ερεθίζη, αλλά με τον φωτισμόν και την αγάπην του να τους ελκύη εις την αληθινήν πίστιν.

Είναι αυτός ο οποίος εκληροδότησεν εις την πόλιν του, εις την Σμύρνην, ως άξιον διάδοχόν του τον Ιερομάρτυρα Πολύκαρπον, δια να καρποφορήση έκτοτε η τοπική αυτή Εκκλησία αναριθμήτους καλούς καρπούς πνευματικούς, τας ψυχάς των σεσωσμένων.

Η μεγάλη δύναμις της Ορθοδοξίας μας, αδελφοί και τέκνα, είναι ότι καταφέρνει να νικά την οδύνην, ώστε να μη αποτελή πλέον αύτη κακόν• αντιθέτως, η οδύνη να αποτελή **αγαθόν** και **επίσκεψιν Θεού**. Έτσι και αι οδύναι, από τας οποίας διήλθον οι χριστιανοί αυτής της πόλεως δια μέσου των αιώνων, παρ ότι ανθρωπίνως φαίνονται πράγματα φοβερά και φρικτά, εις την πραγματικότητα έγιναν **οχήματα και σχήματα** δημιουργίας μέσα από τον όλεθρον και τα αποκαΐδια.

Ο πόνος, άλλωστε, όπως όλοι γνωρίζουμε, είναι ζυμωμένος με το Ρωμαϊκό Γένος μας. Ως Οικουμενικόν Πατριαρχείον και ως Ορθόδοξον Γένος, δεν φοβούμεθα τον πόνον, δεν μας τρομάζει ο θάνατος, δεν μας δυσκολεύει η απουσία των πραγμάτων η των ανθρώπων. Δια τούτο και υπάρχουμε, πιστεύοντες και ελπίζοντες μόνον εις τον κυβερνώντα τα πάντα Κύριον.

Μπορεί οι παλαιοί Σμυρναίοι να έχουν φύγει σχεδόν όλοι από την ζωή:

«Όλοι οι αγαπημένοι
φωτογραφίες μείνανε
στον τοίχο αναρτημένοι
Έσβησε η ανάσα τους,
το γέλιο, η μιλιά,...
Όλα γίναν ανάμνηση
μέσα στην μοναξιά.

Απίστευτο! Πως έφυγε

ολόκληρη γενιά;»

(Ι. Μονή Παναγίας Βαρνάκοβας, *Παρηγοριά της Θεϊκής αγάπης*, Δωρίδα 2012, ποίημα «Απουσία», σελ. 31).

Δεν μας πιάνει όμως ούτε απελπισία, ούτε απόγνωσις, μόνον ίσως κάποιο ανθρώπινο «**μυρήκασμα**» λύπης όταν πεθαίνει κάποιος προσφιλής μας, και τον καλύπτει συν τω χρόνω ο πέπλος της απουσίας. Διότι, οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί προσδοκώμεν Ανάστασιν νεκρών, «αγάπης το αντάμωμα», εις τον ουρανόν, εις το ανέσπερον φως της βασιλείας του Θεού. Όλα τα όνειρα, όλοι οι στόχοι τους οποίους έχουμε εις το σύντομο πέρασμα από αυτόν τον φθαρτόν κόσμον, σβύνουν δι ήμᾶς με τον θάνατον και μένει μόνον η «καλή καρδιά»• μένει μόνον η «δικαιοσύνη» και «τα έργα», τα οποία «η κρίσις του Θεού» θα αποδώση «εν τω καιρώ αυτών» και εις τους θύτας και εις τα θύματα.

Μόνον ο υπερκόσμιος στόχος, ο ευλογημένος πόθος της **αιωνιότητας**, όπως των Αγίων της Ιωνίας, με προεξάρχοντα τον Άγιον Βουκόλον, έχει προέκτασιν εις την αιωνιότητα, όπου είμεθα βέβαιοι ότι θα μας περιμένουν οι αγαπημένοι νεκροί μας, οι αγαπημένοι μάρτυρες, οι ιδικοί μας άνθρωποι, και αυτοί που εγνωρίσαμε εις τον επίγειον βίον μας, και όσοι δεν εγνωρίσαμε.

Από της απόψεως αυτής, η παλαιά Σμύρνη δεν έχει καή. Δεν έχει παύσει να υπάρχει. Υπάρχει εις το φως που έρχεται από τα επέκεινα, από τα βάθη των αιώνων, από το φως το οποίον αμυδρά σήμερα δείχνει να επανέρχεται, κατά τα κρίματα του Θεού, και να φωτίζει και τις επτά Εκκλησίες της Αποκαλύψεως, μη παύον εσχατολογικώς να φωτίζει και τις ψυχές μας δια να κατανοούν «μυστήρια Θεού», τα οποία δεν είναι αντιληπτά με τους αισθητούς οφθαλμούς μας.

Αυτή η Σμύρνη μας αναμένει εκεί όπου όλα θα αποκατασταθούν από την δικαίαν κρίσιν του Θεού, όλοι οι αδικημένοι θα δικαιωθούν, «έγιναν πιστοί άχρι θανάτου» και όλοι οι αθώοι μάρτυρες θα δοξασθούν, όλοι όσοι εδιώχθησαν δια την πίστιν των, και θα λάμπουν ως ο Ήλιος.

Προσδοκώντας, λοιπόν, την παρουσίαν του πνεύματος και της Χάριτος και εις την Σμύρνην και εις όλην την Ιωνίαν, προσδοκώντας «καινούς ουρανούς και γην καινήν», ευχαριστούμεν όλους σας, οι οποίοι ήλθετε απόψε συμπροσκυνηταί του ηλιοβασιλέματος, και της μαρτυρίας την οποίαν, με ηγουμένην την ημετέραν Μετριότητα, όλοι μας δίδουμε δια να κρατήται η Ορθόδοξος χριστιανική Σμύρνη ζωντανή.

Ευχόμεθα εις όλους την ευλογίαν του Θεού και των αγίων της Σμύρνης και κατακλείουμε τον λόγον με το «Αιωνία η μνήμη» δια τας ψυχάς των προαναπαυσασμένων Σμυρναίων μας, και με το «Κύριε ελέησον» δια τας θλιβομένας εισέτι και βοηθείας Θεού δεομένας ψυχάς των απογόνων της πονεμένης Ρωμησούνης της Ιωνίας.

2. Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΤΗΣ Α.Θ.ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Κ. Κ. Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Υ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΝ ΘΕΙΑΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΝΑΩ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΟΥΚΟΛΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

(6 Φεβρουαρίου 2016)

Ιερώτατοι και αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί άγιοι Αρχιερείς,

Εξοχώτατε κύριε Υπουργέ,

Αδελφοί και τέκνα εν Κυρίω,

Ο Κύριος μας αξιώνει σήμερα να τελώμεν και πάλιν εις τον ιστορικόν Ιερόν Ναόν του Αγίου Βουκόλου Σμύρνης Πατριαρχικήν Θείαν Λειτουργίαν, μετά ενενήντα τέσσαρα έτη από την δραματικήν διάλυσιν της τοπικής χριστιανικής κοινότητος και αναγκαστικήν αποχώρησιν αυτής από τον τόπον, ο οποίος υπήρξεν επί χιλιετίας η ηγαπημένη πατρίς και η κοιτίς του πολιτισμού και της δημιουργίας αθανάτων πνευματικών και καλλιτεχνικών έργων, των οποίων η μαρτυρία και τα μαρτύρια είναι παγκοσμίως προβεβλημένα.

Ερχόμενοι εις την Σμύρνην δεν αισθανόμεθα ότι ερχόμεθα εις αυτήν δια πρώτην,

δευτέραν η τρίτην φοράν, αλλ ἄπλῶς βιώνουμε τα συναισθήματα του «ξενιτεμένου», ο οποίος επιστρέφει εις την πατρίδα του, εις την οικίαν του, εις τους ιδικούς του, ὅπως τα περιγράφει ο Σμυρναῖος βραβευμένος ποιητής της Ρωμιοσύνης Γιώργος Σεφέρης, το σύγχρονον αυτό κλέος της ακτινοβόλου Σμύρνης, εις τον «Γυρισμό του ξενιτεμένου»:

«Γυρεύω τον παλιό μου κήπο
τα δένδρα μου έρχονται ως τη μέση
κι οι λόφοι μοιάζουν με πεζούλια
κι όμως σαν ήμουνα παιδί
έπαιζα πάνω στο χορτάρι
κάτω από τους μεγάλους ίσκιους
κι έτρεχα πάνω σε πλαγιές
ώρα πολλή λαχανιασμένος».

Και δεν είναι δυνατόν να μη νοσταλγούμε την Σμύρνη, διότι **Σμύρνη** σημαίνει **ήλιος, φως και θάλασσα**. **Φως** του αισθητού ηλίου, αλλά και του πνευματικού, του νοητού ηλίου της δικαιοσύνης. Άραγε είναι τυχαίον ότι ο Μητροπολιτικός Ναός της πόλεως ήτο αφιερωμένος εις αγίαν επώνυμον του φωτός, την Αγίαν Φωτεινήν; «Τον ήλιο που την φώτιζε μπορούσες να τον ξεκρεμάσεις και να τον βάλεις στο δισάκι σου», γράφει πάλι ο Γιώργος Σεφέρης (Μέρες Δ , 6 Ιουλίου 1942). Αυτός ο ήλιος της Σμύρνης των παιδικών του χρόνων, αυτό το φως της Σμύρνης, θα μετουσιωθή αργότερα εις ποίησιν, η οποία θα συγκινήση ολόκληρον τον πνευματικόν κόσμον της Ευρώπης, ώστε το 1963 να του απονεμηθή το Βραβείον Νόμπελ. Η διάκρισις αυτή ασφαλώς δεν ήτο διάκρισις μόνον δια την Ελλάδα, αλλά και δια την πατρίδα του ποιητού, την Σμύρνην, διότι αυτή διεδραμάτισε καθοριστικόν ρόλον εις την διάπλασιν της προσωπικότητός του και εις την ποιητικήν του έμπνευσιν. Ναι! Η **Σμύρνη ενέπνευσε τον Σεφέρην**.

Επί χιλιετηρίδες, λοιπόν, η Σμύρνη, όπως και η Κωνσταντινούπολις, και η καθ' ἡμᾶς εν γένει Ανατολή, ο Πόντος και η Καππαδοκία, εκχέουν το φως του πολιτισμού εις την ανθρωπότητα. Η ηλιόλουστος θάλασσα της Σμύρνης και της Ιωνίας έγινε το λίκνον ενός λαμπρού πολιτισμού, αι ρίζαι του οποίου χάνονται εις τον Όμηρον και φθάνουν μέχρι τον Σεφέρη. Η Σμύρνη υπήρξεν επί χιλιετίες ο ενωτικός δεσμός λαών, των οποίων αι ακταί διαβρέχονται από τα αιγαϊκά κύματα και έγινε κοινός αποδέκτης των πόθων, της δημιουργίας αλλά και των καϋμών, της χαράς, του πόνου, των συμφορών των. Και τι δεν είδαν τα κύματα αυτής της θάλασσας κατά το παιγνίδισμά των με τις ακτίνες του ηλίου; Είδαν αλησμόνητες στιγμές ευτυχίας αλλά και στιγμές ανείπωτης δυστυχίας, εμπρός εις τας οποίας ο ανθρώπινος νους αλγεί και δεν έχει λόγους να εκφράση τα αισθήματά του, το εσωτερικόν του είναι.

Σήμερα, όμως, και ενώ συμπληρώνονται περίπου εκατόν έτη από την περίοδον εκείνην «της θλίψεως της μεγάλης», έχουμε κάθε λόγον να είμεθα αισιόδοξοι, ότι ένα καινούργιο αύριον ανατέλλει δια το **κόσμημα** τούτο της Ανατολής, την Σμύρνην μας.

Εις τας αγκάλας της Ιωνικής παραλίας εφιλοξενήθησαν διαχρονικώς σπουδαιότατοι πολιτισμοί. Ο τόπος αυτός συνέβαλεν αποφασιστικώς εις την διαμόρφωσιν παγκοσμίων και πανανθρωπίνως παραδεκτών ηθικών αξιών, από της αρχαιότητος, από των Προσωκρατικών Φιλοσόφων, του Αποστόλου Ιωάννου του Θεολόγου, των μαρτύρων της πίστεως και του Γένους μας, των λογίων και συγγραφέων, μέχρι σήμερα. Ημείς, οι σύγχρονοι συνεχισταί και οροφύλακες των αξιών τούτων, έχομεν ιστορικήν ευθύνην και χρέος, υπερβαίνοντες μεγαλοψύχως και εν πνεύματι αγαθής συνεργασίας και αγάπης τας αντιπαλότητα και τραγωδίας του παρελθόντος, να συνεχίσουμε την ειρηνικήν και δημιουργικήν συνύπαρξιν, προς κοινόν όφελος και κοινήν πρόοδον. Είναι προτιμότερον να στρέψωμεν την προσοχήν μας εις όσα μας ενώνουν και να δείχνουμε την ανοχήν μας εις την ετερότητα της ταυτότητος, εις την διαφορετικότητα του άλλου.

Ευχόμεθα, λοιπόν, με αφορμήν την σημερινήν εύσημον ημέραν, η Σμύρνη και η Ιωνία να παραμένουν τόποι ειρήνης και ενότητος των ανθρώπων, τόποι ανοχής -η μάλλον αποδοχής- των μειονοτήτων, τόποι καλλιεργείας του πνεύματος, τόποι πρόοδου και πολιτισμού, όπως ήσαν πάντοτε εις την μακραίωνα ιστορίαν των.

Η εποχή μας χρειάζεται, όσον ποτέ άλλοτε, τον **διάλογον** με όλους. Το αποδεικνύουν αυτό τα σύγχρονα δραματικά γεγονότα. Έχουμε ανάγκη από **κοινωνίαν**, η οποία θα σέβεται όλους και θα κυβερνάται με **δικαιοσύνην, ισότητα** και **αδελφoσύνην**. Ουδείς είναι ανεπιθύμητος και περιφρονητέος. Ουδείς περισσεύει. Όλοι χωρούν εις την αγκάλην του Θεού, αρκεί να το θελήσουμε και να κατανοήσουμε όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως φυλής και γένους, εθνότητος η καταγωγής, γλώσσης η θρησκείας, ότι ο Θεός «αγάπη εστίν», όπως το διεκήρυξε προ δύο περίπου χιλιετηρίδων ο όχι μακράν της πόλεως ταύτης διαβιώσας Απόστολος και Ευαγγελιστής Ιωάννης• όπως το αποδεικνύει εμπράκτως ο σήμερον λειτουργικώς τιμώμενος Ποιμήν της πόλεως αυτής Άγιος Βουκόλος. Αρκεί να κατανοήσουμε όλοι ότι το μίσος, ο φθόνος, ο πόλεμος, ο φονταμενταλισμός, ουδεμίαν σχέσιν έχουν με τον Θεόν αλλά προέρχονται από τον ανθρωποκτόνον διάβολον.

Ευχαριστούμεν τους αξιοτίμους Νομάρχη και Δήμαρχον Σμύρνης, οι οποίοι μας δίδουν την δυνατότητα να ικανοποιούμε κάθε χρόνο τον πόθον της επιστροφής μας εις τον τόπον αυτόν. Δια να τονίσουμε δε το γεγονός, ανταποκρινόμενοι εις τας προσκλήσεις των Δημάρχων και των άλλων κοινωνικών φορέων της περιοχής, αλλά και εις το αίτημα της ορθοδόξου χριστιανικής κοινότητος της πόλεως, έχουμε καθιερώσει δύο Πατριαρχικά και ποιμαντορικά επισκέψεις κατ' έτος εις την περιοχήν της Σμύρνης, την μίαν επί τη μνήμη του Αγίου Βουκόλου, όπως σήμερα, και την άλλην με αφορμήν την μνήμη του προστάτου της Εφέσου αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, εις τας 8 Μαΐου εν συνδυασμώ με μίαν λειτουργίαν εις την Μενεμένην.

Πιστεύουμε ότι τοιουτοτρόπως αποδίδουμε και φόρον τιμής και μνήμης εις όσους προ ημών είχαν μαρτυρικόν τέλος εις τους τόπους αυτούς, μόνον και μόνον δια το

γεγονός ότι η ταυτότης των ήτο διαφορετική, ιδιαιτέρως όμως αποδεικνύουμε εις τους εγγύς και τους μακράν, χάρις και εις τας προσπάθειάς του ακαμάτου Ιερατικώς Προϊσταμένου της Ορθοδόξου Κοινότητος Σμύρνης Οσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου του Οικουμενικού Θρόνου π. Κυρίλλου Συκή, ότι υπάρχουμε, λειτουργικώς και πνευματικώς, εις τους χώρους τούτους, μαρτυρούντες τας μοναδικάς εκείνας Ορθοδόξους **αξίας**, που **παραδειγματίζουν** και **διαιώνίζουν** τας αξίας μας και τους **χώρους** και τους **τόπους**, και τους τρόπους και τους **χρόνους** και τας στιγμάς, **και τας μεταβάλλουν εις παραμένουσας αιωνιότητα.**

Ευχαριστούμε θερμώς όσους προθύμως συνοδεύουν τον Πατριάρχην εις το οδοιπορικόν τούτο μνήμης, και ήλθαν και αυτοί να αποθέσουν ολίγα άνθη εις μέρη μαρτυρικά, αιματοβαμμένα και αγιασμένα, άνθη πραγματικά και άνθη μυστικά καρδιακών σταλαγμών και δακρύων και προσευχών και δεήσεων προς τον τα πανθ' όρῶντα Κύριον.

Ιδιαιτέρως ευχαριστούμε και πατρικώς συγχαίρουμε και ευλογούμε τον λίαν αγαπητόν π. Κύριλλον, ο οποίος δίδει το ιδικόν του **παρών** εις τα μέρη αυτά και θυσιαστικώς διακονεί την πνευματικήν αυτήν νεκρανάστασιν, η οποία δίδει θάρρος και ελπίδα εις όλους μας.

Ευχαριστούμε τους Μικρασιατικούς Συλλόγους, οι οποίοι όλα αυτά τα έτη με τας προσκυνηματικές εκδρομάς στηρίζουν τας προσπάθειάς του Οικουμενικού

Πατριαρχείου, κρατούντες ακοίμητον την φλόγα της πίστεως.

Ευχαριστούμε τον Κύριον, δια πρεσβειών του Αγίου Βουκόλου και του Αγίου Ιερομάρτυρος Πολυκάρπου, να ευλογή πάντας και να χαρίζη εις τας ψυχάς των προαναπαυσασμένων και μαρτυρικώς εν προσφυγία και ανεχεία τελειωθέντων αδελφών μας την αιωνίαν ανάπαυσιν εν τη ανεσπέρω βασιλεία Του. Αμήν.